

Perhehoitajan verovähennykset toteutuneiden kulujen mukaan

Sisällys

1. Vähennysten ilmoittamisen vaihtoehdot	1	6. Matkakuluvähennykset	3
2. Toteutuneiden kulujen kirjaaminen	2	7. Veroilmoituksen täyttö	3
3. Kululajien nimikkeet	2	8. Liitteet veroilmoitukseen	3
4. Kirjaaminen käytännössä	2	9. Laskelmia	3
5. Kiinteistökulut	2	10. Verohallinnon ohjeita ja päätöksiä	4

1. Vähennysten ilmoittamisen vaihtoehdot

Perhehoitajilla on vaihtelevia kokemuksia siitä, miten perhehoidon kustannukset otetaan huomioon verotuksessa. Veroviranomainen saattaa myös saada väärän käsityksen, millaista on perhehoitoperheenä toimiminen ja miten sijoitetut lapset tai aikuiset vaikuttavat perheen kustannuksiin.

Yleisin käytäntö perhehoitajan verotuksessa on sellainen, että sijoittavan kunnan maksama kulukorvaus lasketaan vähennykseksi. Kunta pidättää ennakonpidätyksen hoitopalkkion ja kulukorvauksen yhteissummasta. Kulukorvauksen luonne tulohankkimiskuluna toteutetaan siten, että se merkitään veroilmoitukseen vähennykseksi. Kun tämä vähennyksen määrä arvioidaan etukäteen, se vaikuttaa veroprosenttiin alentavasti. Käytännössä kulukorvauksen vähentäminen pienentää veroprosenttia ja siitä voi tulla myös veronpalautusta. Verottaja ei huomioi kulukorvauksen vähennystä, ellei sitä merkitä itse veroilmoitukseen. Verohallinnon ohjeissa sanotaankin, että perhehoitajalle aiheutuneet kulut vähennetään verovelvollisen vaatimuksesta tulon hankkimisesta aiheutuneina kuluina. Veroilmoituslomakkeessa 1 kohtaan 1 (rahapalkka

päätoimesta) kirjataan koko sijoittavan kunnan maksama rahapalkka, johon kuuluvat sekä hoitopalkkio että kulukorvaus. Kulukorvauksen osuus ilmoitetaan sitten vähennyksenä kohdassa 42 (muut tulohankkimiskulut).

Tämä on helpoin ja yleisin käytäntö, mutta kuitteihin perustuva kirjanpito voi olla kannattavampaa varsinkin, jos perheeseen on sijoitettu useampia lapsia tai aikuisia. Silloin todelliset kulut ovat usein suuremmat kuin kulukorvaus. Näistä kahdesta eri käytännöstä sanotaan verohallinnon ohjeissa:

”Jos hoitokulukorvaus on suoritettu perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen (420/1992) mukaisena ja korvaus kattaa siinä mainittuja kuluja, pidetään vähennettävänä hoitokuluina kulukorvauksena suoritettua määrää. Jos verovelvollinen vaatii vähennettäväksi kulukorvausta suurempaa määrää, on hänen esitettävä kuluista selvitys.”

Vähennyksinä hyväksytään siis kulukorvauksen määrä, jos perhehoitaja ilmoittaa sen lomakkeessaan vähennysten kohdassa. Kannattaa seurata todellisia kuluja vaikkapa yhden kuukauden ajan ja sen jälkeen voi arvioida, ylittävätkö kulut kulukorvaukset. Siinä tapauksessa ve-

roilmoitus kannattaa tehdä vähentämällä todelliset kulut. Kuittien tallentaminen ja kirjaaminen vaatii oman vaivannäkönsä, mutta työlle voi saada korvausta satoja euroja vuodessa ja esim. perheessä, jossa on kolme sijoitettua lasta, liki 1000 euroa, mikäli kulukorvaukset ovat alarajoilla.

Jos aikoo esittää toteutuneita kuluja vähennykseksi veroilmoituksessa, täytyy vero-ohjeiden mukaan esittää kuluista selvitys. Käytännössä silloin pitää tietää joitakin peruseriaatteita kirjanpidosta. Tärkein periaate on, että kaikkien kulujen pitää olla totuuden mukaisia ja säännösten mukaan laskettuja. Kaikissa vaiheissa vaaditaan tarkkuutta laskuvirheiden välttämiseksi. Perhekotiyritykset teettävät usein koko kirjanpitonsa tilitoimistolla, mutta perhehoitajalle se on usein liian kallis saatuun hyötyyn nähden. Varteenotettava vaihtoehto on tehdä työnjako tilitoimiston kanssa siten, että perhehoitaja laskee ja niputtaa kulut eri kululajien mukaan, koska tämä kauppakuittien käsittely on eniten aikaa vievä työvaihe. Tilitoimisto tekee sitten lopullisen kirjanpidon ja veroilmoitukset näiden koontilaskelmien mukaan. Kirjanpito täytyy tehdä asianmukaisesti, jotta verottaja voi luottaa sen totuudenmukaisuuteen.

2. Toteutuneiden kulujen kirjaaminen

Perhehoitaja voi toteuttaa kirjanpitoon esim. taulukkolaskentaohjelmalla tai käsin merkitsemällä kirjaukset vihkoon. Jokainen kirjaus pitää numeroida juoksevalla numeroinnilla ja jokaisen kirjauksen tulee pohjautua johonkin kuittiin tai laskelmaan. Näihin kuitteihin ja muihin tositteisiin merkitään sama numero kuin vihkoon tai ohjelmaan tehtävään kirjaukseen. Numeroituja kuitteja ei jätetä lojuun mihinkään pahvilaatikoon, vaan ne laitetaan järjestyksessä kansioon. Kuitit voi niputtaa esim. kuukausikohtaisesti tai muutaman viikon erissä. Siis jokaista ruokakuittia ei tarvitse erikseen rei'ittää kansioon, vaan niitä kerätään sopiva nippu, joka niitataan yhteen ja kanneksi liitetään paperi, johon on kerätty järjestyksessä summat jokaisesta kuitista, joka on nipussa. Tästä koontipaperista tehdään siten yksi tosite ja siitä kirjataan yhteenslaskettu summa varsinaiseen kirjanpitoon ja tälle nipulle annetaan yksi järjestysnumero. Tämä on ainut järjestyksessä selvä lukuisien pikkulippusten kanssa.

Aikajärjestyksessä numeroituja kirjauksia sanotaan kirjanpidossa päiväkirjaksi. Sen lisäksi kulut täytyy myös ryhmitellä eri kululajien mukaan. Ruokakulut omaan ryhmäänsä, samoin vaatekulut jne. Tätä ryhmittelyä sanotaan pääkirjaksi. Kun sitten veroilmoituksessa ilmoitetaan yksi summa vähennyksinä, niin se täytyy pystyä jäljittämään, mistä kululajeista se koostuu. Ja niistä puolestaan pystyy tutkimaan, mistä yksittäisistä kirjauksista esim. harrastuskulut koostuvat. Jokaisen kirjauksen voi vielä katsoa järjestysnumeron perusteella kuitista, mikä se on ollut, milloin se on ostettu ja mistä. Kuitteja ei toimiteta verotoimistoon, mutta jos virkailija haluaa tutkia ne, niin ne täytyy olla saatavilla asianmukaisesti numeroituina ja oikeassa järjestyksessä. Kuitit ja muut tositteet täytyy säilyttää vähintään 6 vuotta. Päiväkirja ja pääkirja 10 vuotta.

3. Kululajien nimikkeet

Kuluryhmien nimitykset voi muodostaa itse oman tarpeensa mukaan. Seuraavas-

sa on yksi esimerkki luettelosta. Kaikki nimikkeet tarkoittavat vain sijaislasten kuluja.

- Ruokakulut
- Vaatekulut
- Pesuaineet ja hygienia
- Harrastuskulut
- Terveystoimet
- Lasten matkakulut (esim. lapsen matkustaessa bussilla tai junalla)
- Lasten käyttörahat
- Puhelinkulut
- Muut perhehoidon kulut
- Jätehuolto
- Sähkö
- Lämmitys
- Vesi/jätevesi
- Kiinteistön korjaus
- Muut kiinteistökulut
- Matkakuluvähennykset (omalla autolla ajettuja perhehoitoon kuuluvia ajoja)
- Lehdet ja kirjat
- Vakuutukset
- Poisto rakennuksista

4. Kirjaaminen käytännössä

Käytännössä kaupasta ostetaan ruokaa ja muita tarvikkeita koko perheelle eikä useimmista kuitteista voi nähdä, minkä verran hammastahnasta tai ruisleivästä menee perheeseen sijoitettujen lasten tai aikuisten käyttöön. Nämä koko perheen yhteisesti kuluttamat ostot kirjataan ensimmäisessä vaiheessa vain sellaisinaan kauppakuitin loppusumman mukaan. Usein vielä samassa kuitissa on sekä ruokaa että pesuaineita ja ehkä vähäisiä vaateostoja. Niitä ei tarvitse purkaa, vaan koko summan voi kirjata siihen ryhmään, mitä ostoksessa on eniten. Helpoin käytäntö on se, että kuukauden tai vuoden lopussa esim. ruokaostoista lasketaan, minkä verran ruokaostoista on ollut sijoitettujen osuutta. Jos koko perheen koko on 6 henkeä ja lapsista 2 on sijoitettuja lapsia ja kaikkien yhteiset ruokakulut ovat 4500 euroa, niin tämä jaetaan kuudella ja kerrotaan kahdella. Silloin saadaan pelkkä sijoitettujen lasten osuus ruokakuluihin.

Siis **KULUT x SIOJITETTUIJEN LASTEN MÄÄRÄ : PERHEEN KOKO**. Eli

esimerkissämme $4500 \times 2 : 6 = 1500$. Vain tämä 1500 saa jäädä silloin sijoitettujen lasten kuluksi.

Yleensä verottaja hyväksyy tämän henkilöäärällä suhteutetun laskutavan näissä kuluissa, joista on muuten vaikea eritellä perhehoidon kuluja.

Osa kuluista, esim. vaate- ja harrastuskulut ovat sellaisia, että kuitteista voi heti poimia pelkät sijaislasten ostot. Täytyy olla koko ajan johdonmukainen, että muistaa, missä kululajeissa on jo valmiiksi pelkät sijoitettujen lasten osuudet ja mistä ne täytyy laskea erikseen.

5. Kiinteistökulut

Mitä enemmän talossa on asukkaita sitä enemmän asuminen aiheuttaa kustannuksia. Siksi osa kiinteistökuluista kuuluu myös perhehoidon vähennyksiin. Siihen verrattava tilanne on se, jos talossa on vuokralaisia. Vuokratuloista saa tehdä kiinteistön vähennyksiä, joita kysytään verolomakkeessa 7. Tätä ei yleensä tarvitse perhehoitajan täyttää, mutta esim. perhehoitaja voi vuokrata osan talostaan yrityksensä käyttöön. Silloin täytetään lomake 7. Saman logiikan mukaan myös perhehoitaja voi vähentää kiinteistökuluja.

Kiinteistökuluja laskettaessa otetaan huomioon perheeseen sijoitettujen osuus koko perheen koosta samoin kuin edellä olevassa esimerkissä ruokakuluista.

Tällaisia kuluja ovat sähkö, lämmitys, vesi/jätevesi, jätehuolto, kiinteistön korjaukset, lumenajo, nuohoaminen, vakuutusmaksut, kiinteistövero ja katumaksut tai tienhoitomaksut. Asuinrakennuksesta voi tehdä myös vuotuisen poiston suuruudeltaan 4 %. Jos kiinteistön verotusarvo on 50000, niin vuotuinen poisto on $50000 \times 4 \% = 2000$ euroa. Siitä sijoitettujen lasten osuus on esimerkiksi perheessä $2000 \times 2 : 6 = 667$ euroa.

6. Matkakuluvähennykset

Perhehoitoon kuuluu paljon perheeseen sijoitettujen lasten tai aikuisten kuljetamista ja muuta ajamista. Näistä pidetään

ajopäiväkirjaa. Vuonna 2006 perhehoidon matkakuluvähennyksinä hyväksytään **0,22 euroa/km**. Ajopäiväkirjassa tulee näkyä päivämäärä kustakin ajosta, matkareitti, matkan tarkoitus, kilometrimäärä pyöristettynä täysiin kilometreihin, vähennyksen määrä kilometriä kohti ja vuoden yhteenlasketut kilometrit ja sen euromääräinen summa. Esimerkkinä ote ajopäiväkirjasta, katso kuvio 1.

Matkojen täytyy olla todellisia ja toteutuneita perhehoitoon kuuluvia ajoja. Kauppa-asioinneista ei voi tietenkään laittaa kaikkia matkoja, koska asiointi hyödyttää muitakin perheenjäseniä kuin perheeseen sijoitettuja. Niissä voi noudattaa samaa periaatetta, miten ruokaostoista lasketaan perheeseen sijoitettujen osuus. Jos perheeseen sijoitettujen henkilöiden lukumäärä on 1/3 perheen koosta, niin johdonmukaista on merkitä ajopäiväkirjaan vain joka kolmas kaupassa käynti. Tärkeintä on merkitä kaikki matkat rehellisesti ja siten, että niissä on pelkästään perhehoitoon kuuluvien ajojen osuus.

7. Veroilmoituksen täyttö

Lomakkeessa 1 yhteenlaskettu hoitopalkkio ja kulukorvaus ilmoitetaan joko päätoimen tai sivutoimen kohdassa, ennakonpidätykset omassa kohdassaan. Jos perhehoitajalla on muitakin työsuhteita, niin niiden palkat lasketaan yhteen. Perhehoidon vähennykset laitetaan kohtaan 42 ja siitä tehdään vielä lisäselvitys lomakkeen seuraavalla sivulla:

kohta 42 e) muut kustannukset kirjoitetaan selitys ”perhehoidosta aiheutuneet toteutuneet kulut, ks. liitteet”.

Jos perhekoityrittäjä on vuokrannut osan huoneistosta perhekodille, niin täytetään lisäksi lomake 7. Jos perhehoitajan kiinteistöstä osa on vuokrattu jollekin ulkopuoliselle, niin ensin pitää vähentää vuokratun tilan pinta-alan verran kiinteistökuluista ja vasta jäljelle jäävistä kuluista lasketaan sijoitettujen osuus.

8. Liitteet veroilmoitukseen

Kuitteja ei liitetä veroilmoituksen mukaan. Liitteeksi on syytä laittaa kopio

AJOPÄIVÄKIRJA 2006

Perhehoitoon kuuluvat ajot

Perhehoitajien nimet

		0,22 €/km			
PÄIVÄYS		MATKAREITTI	MATKAN TARKOITUS	KM	€
9.1.	koti-keskusta-koti	X:n harrastuspiiri	12	0,22X12	€
12.1.	koti-keskusta-koti	Y:n hammaslääkäri	12	..jne.	
13.1	koti-keskusta-koti	kauppa-asiointia	12		
14.1	koti- Helsinki -koti	Vanhempien tapaaminen	100		
...		
Yhteensä				8940 km	1966,80 €

Kuvio 1. Ajopäiväkirja

päiväkirjasta ja laskelma, jossa näkyvät kululajikohtaiset summat. Veroilmoitukseen on selkeyden vuoksi hyvä liittää myös selostus, miten kustannukset on laskettu, esimerkiksi:

”Perheessämme on 2 aikuista, 2 omaa lasta sekä 2 perhehoitoon sijoitettua lasta, yhteensä 6 henkeä. Osa kuluista on pelkästään sijoitettujen lasten perhehoidosta aiheutuneita kuluja, jotka ilmoitetaan vähennyksiin sellaisenaan, mutta osa on kaikkien yhteisiä kuluja. Niistä on laskettu perhehoidon kuluksi 2/6 henkilömäärien suhteessa. Vähennyksiin ei sisälly muita kustannuksia kuin perhehoidosta aiheutuneet. Koska todelliset perhehoidon kulut ovat kulukorvauksia suuremmat, vähennykset on laskettu toteutuneiden kulujen mukaan ja niistä on ohessa selvitys, kuten verohallinnon ohjeissa edellytetään.

Liitteinä:

saldoluettelo 1 sivu. Kulujen yhteenveto päiväkirja kulukirjauksista 2 sivua. Kirjaukset perustuvat säilytettyihin ja numeroituihin kuitteihin.”

9. Laskelmia

Huom! **Kuvio 2. Esimerkkejä perhehoidon kuluista löytyy seuraavalta sivulta.** Laskelmassa 1:n ja 3:n sijoitetun kulut on laskettu perheissä, joissa on 2 aikuista ja myös 2 biologista lasta.

Laskelmassa 4:n ja 6:n sijoitetun kulut on laskettu perheissä, joissa on kaksi perhehoitajaa, ei biologisia lapsia. Kuudella

lapsella esimerkkilaskelmassa vähennyksiä saadaan n. 10 000 euroa enemmän käytettäessä toteutuneisiin kuluihin perustuvaa verovähennystapaa. Jos kunta maksaa kolmesta lapsesta kulukorvausta 11000 euroa (305€/kk/lapsi), niin esimerkkilaskelmassa toteutuneet kulut ovat olleet 5165 euroa suuremmat. Huom! Vuoden 2007 alusta kulukorvauksen alaraja nousee 350€/kk/lapsi.

Useita vuosia toteutuneiden kulujen mukaan verovähennykset tehneen perhehoitajan mukaan ko. verotusmallista saatu hyöty kulukorvauksen vähentämismalliin verrattuna on ollut useita tuhansia euroja vuositasolla. Perheeseen kuuluu kaksi perhehoitajaa, 2 biologista lasta ja 7 sijoitettua aikuista kehitysvammaista henkilöä.

Verohyödyn suuruus riippuu siis voimakkaasti perheen kulurakenteesta, perhehoitajan muista tuloista (vaikutus veroprosenttiin) ja hoidettavien määrän suhteesta perheen muihin jäseniin. Myös kulukorvauksen suuruus vaikuttaa kuittien mukaan tehdyn verotuksen hyödyllisyyteen. Tärkeää on laskea ja arvioida kulurakenne ennakkoon omasta perhehoidon tilanteesta käsin, ennen kuin päättää kumpaa mallia kulukorvauksen vähentämiseksi verotuksessa käyttää.

ESIMERKKEJÄ PERHEHOIDON KULUISTA

	1:llä lapsella	3:lla lapsella	4:llä lapsella	6:lla lapsella
Ruokakulut	1760	5280	7000	10000
Vaatekulut	600	1570	2100	3100
Hygienia	100	310	400	600
Harrastuskulut	950	2860	3800	5700
Terveydenhoito	30	100	120	180
Lasten matkakulut	30	75	120	180
Lasten käyttörahat	90	280	360	540
Puhelinkulut	280	850	1120	1680
Muut perhehoidon kulut	85	250	320	500
Sähkö	135	410	540	810
Lämmitys	400	1200	1600	2400
Vesi/jätevesi	50	150	200	300
Jätehuolto	10	10	40	60
Kiinteistön korjaus	25	80	100	150
Muut kiinteistökulut	20	60	80	120
Matkakuluvähennykset	1000	1940	2600	3900
Lehdet ja kirjat	50	85	110	170
Vakuutukset	35	75	140	210
Poistot, rakennukset	195	580	700	1100
YHTEENSÄ	5845	16165	21450	31700

Kuvio 2. Esimerkkejä perhehoidon kuluista

10. Verohallinnon ohjeita ja päätöksiä

Osoitteesta vero.fi löytyy vuosittaiset päätökset. Niitä on aika vaikea löytää, mutta nopeinta on laittaa verohallinnon pääsivun hakutekstiksi sopivat hakusanat. Seuraavassa otteita ohjeista:

Perhehoitoon sijoitetuista henkilöistä aiheutuneet kustannukset

Omaishoidon tuki ja yleensä myös perhehoitajan palkkio eivät ole palkkaa vaan työkorvausta (KHO 10.3.1997 t. 561). Työkorvaus tulee verotettavaksi maksajan ilmoittamana bruttotulona.

Perhehoitajalle aiheutuneet kulut vähennetään verovelvollisen vaatimuksesta tulon hankkimisesta aiheutuneina kuluina. Jos hoitokulukorvaus on suoritettu perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta ja korvauksesta annetun asetuksen (420/1992) mukaisena ja korvaus kattaa siinä mainittuja kuluja, pidetään vähennettävänä hoitokuluina kulukorvauksena suoritettua määrää. Jos verovelvollinen vaatii vähennettäväksi kulukorvausta suurempaa määrää, on hänen esitettävä kuluista selvitys. Mainitun asetuksen 2 §:n mukaan kulu-

korvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, harrastuksista, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset menot sekä ne tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset, joita muun lainsäädännön nojalla ei korvata. Kulukorvaus sisältää myös perhehoitoon sijoitetulle lapselle tai nuorelle hänen omaan käyttöönsä lastensuojeluasetuksen 6 e §:n nojalla annettavat käyttövarat. Erikseen voidaan korvata hoidettavan yksilölliset terapiasta, terveydenhuollosta sekä opiskelusta aiheutuvat erityiset kustannukset.

Verohallituksen päätös matkakuluvähennyksen määrästä vuodelta 2006 toimitettavassa verotuksessa 5039

Päätös Drno 1476/32/2006, 6.11.2006
Annettu Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2006

Verohallitus on 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 93 §:n 2 momentin nojalla määrännyt, että asunnon ja työpaikan välisten matkakustannusten perusteella myönnettävä vä-

hennys lasketaan, silloin kun halvimpana kulkuneuvona pidetään muuta kuin julkista kulkuneuvoa, seuraavasti:

1 §

Verovelvollisen käyttäessä asunnon ja työpaikan väliseen matkaan omistamaansa tai hallitsemaansa kulkuneuvoa vähennyksen määrät ovat:

auto: 0,22 euroa kilometriltä

moottoripyörä: 0,14 euroa kilometriltä

mopo: 0,07 euroa kilometriltä

polkupyörä: 75,00 euroa vuodessa

2 §

Verovelvollisen käyttäessä edellä mainittuun matkaansa työnantajan omistamaa tai hallitsemaa autoa vähennyksen määrä on 0,18 euroa kilometriltä.

3 §

Verovelvollisen käyttäessä edellä mainittuun matkaansa muuta kuin edellä 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua kulkuneuvoa vähennys myönnetään kustannuksista esitetyn luotettavan selvityksen perusteella.

4 §

Tämä päätös tulee voimaan 17 päivänä marraskuuta 2006.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2006
Pääjohtaja Jukka Tammi
Ylitarkastaja Markku Mertala